1939 ий
12
ИЮНЬ
№ 49 (548)
Акше 5 ыр.

Рвезе Коммунист

ВЛКСМ Маробком ден Горком орган

УРОЖАЙЫМ ПОГАШЛАН ОБРАЗЦОВО ЯМДЫЛАЛТАШ ПОЛШЕНА

Шукерте огыл ме, „Рвезе Коммунист" газетеш „1939 ийыште урожайым поген налашлан да ял озанлык продукт-шамыч заготовкылан ямдылалтме верген" ВКП(б) ЦК ден СССР Совнаркомын постановленийыштым печетлышна.

ВКП(б) ЦК ден СССР Совнарком урожайым поген налашлан да ял озанлык продукт-шамыч заготовкылан большевистски ямдылалташ боевой программым составитленыт.

Колхозный пасулаште кажне кечын сöралештше кокияш ден икияш озым тений поян урожайым пуаш сöрат. Урожайым тӱрыс, ик пырчымат йомдарыде поген налаш—теве боевой задача. Тиде задачым успешно шуктымаште комсомольский организаций-шамыч партийный ден советский, хозяйственный организаций-шамычлан пеш кугу полышым пушаш улыт.

Шошо ага кампаний—ял озанлык паша комплексын первый этапше велэ. Сай озымым сорняк, вредитель-шамыч деч аралаш кӱлеш. Тиде шотышто комсомольский организаций-шамычлан пашам чот ыштыман.

Келгын шонен ыштыме план, пашазе вийым моштен расставитлымаш, ял озанлык инвентарьым срокышто да кӱкшӧ качестводене ремонтироватлымаш—урожайым успешно поген налын верым налын шогат. Комсомольский организаций-шамыч нине вопрос-шамыч дене интересоватлалташышт кӱлеш. Тиде шотышто первичный партийный организаций укеан колхозласе комсомольский организаций-шамыч ӱмбалне поснак кугу ответственность кия.

Кызыт ВЛКСМ Маробком бюрон решенийже почеш комсомольский организаций-шамыч урожайым поген налашлан ямдылалтме нерген „куштылго кавалерий" рейдым эртарат. Комсомольский организаций-шамыч рейд жапыште тӱжвак лукмо чыла ситыдымашым тунамак пытараш верч решительный мерым приниматлашышт кӱлеш.

ВЛКСМ райком-шамычын шушаш пленумышт комсомольский организаций-шамычын урожайым поген налашлан ямдылалтмаште задачышт нерген вопрос обсуждатлалташ тӱгалеш. Райком-шамычын пленумышт ял озанлык пашан чыла сай опытшым обобщатлышаш, комсомольский организаций-шамычын практический задачыштым определитлышаш улыт. Тиде пашаште земельный орган-шамыч, ялысе технический интеллигенций, колхоз пасуласе стахановец-шамыч кугу полышым пуэн кертыт. Нунын дене пеӈгыде кылым кучаш кӱлеш.

Кӱкшӧ урожай верч кучедалмашын успехше тыгак политический пашам сайын шындымаш деч зависитла. Прополка, уборка, тыгак продукт-шамыч заготовка жапыште агитационный пашам виянгдымаш, колхоз пасулам передвижной библиотек, газета-шамыч дене снабжатлымаш, яра жапым культурно эртарымашым организоватлымаш пеш кугу значенийым приобретатла. Тиде пашам комсомольский организаций шамыч сайын организоватлашышт кӱлеш. Чыла политический паша социалистический соревнованийым кумдан шараш, трудовой дисциплиным пеӈгыдемдаш, сталинский 8 миллиард пуд кинде верч кучедалаш направитлыме лийман.

„Патыр" колхозын (Моркинский район) эн сай стахановкаже Николаева Анисия йолташ. Тудо шошо ага пашаште нормым 213 процентлан темен. Фото М. Чуршуковын.

КУАНЕН ВАШЛИИЫНЫТ

Аз'яльский НСШ директор С. Ф. Малинов ден учитель А. Я. Александров йолташ-шамыч (Моркинский район) колхозлаште партий ден правительствын лукмо „Колхоз-шамычын общественный мландыштым разбазариваний деч аралыме мера-шамыч нерген" постановленийыштым да СССР Верховный Советын Кумышо Сессий материалым колхозник-шамычлан умылтарат.

Партий ден правительствын тиде постановленийжым чыла вереат куанен вашлийыныт. Теве „Патыр" колхозышто общий собранийыште ятыр колхозник ден колхозница-шамыч выступатленыт. Нуно колхозышто улшо ситыдымаш-шамычым тӱжвак луктын, тудым постановлений негызеш тöрлаташ корным палемденыт.

„Патыр" колхозысо колхозница Евсеева Марфа колхозышто пашам шагал ыштен, садлан тудо вес йӧн дене мӱшкырым темынеже улмаш. Шукерте огыл тудым конюшня гыч ложашым шолыштмашеш кучымо. Социалистический собственностьым шолыштмылан кызыт колхоз правлений тудым судыш пуэн. Але посна колхозник-шамыч—Данилов Александр, Новиков Роман ден Новиков Матвей колхоз паша деч шылын коштыт, пашаш огыт лек. Тиде постановлений колхозысо лодырь ден рвач-шамычлан мучашым пышта — манын честный колхозник шамыч ойлат.

Кумышо Сессий материал ден Молотов йолташын докладшым колхозник-шамыч кызыт кугу вниманий дене тунемаш тӱгалыныт.

Мирон Чойн.

Урдминцев сайын умылтара

Йошкар Ола Лесозавод пашазе-шамыч СССР Верховный Совет Кумышо Сессийын пашажым кугу воодушевлений дене следитлышт, да чыланат Кумышо Сессий материал шамычым изучатлаш шке желанийыштым выразитлышт.

Агитатор Урдминцев йолташ агитаций пашам поснак пеш йӧрата, тудо СССР Наркомфин Зверев йолташын докладше дене кум занятийым эртарен. Урдминцев йолташын занятийже оживленно, интересно эрта, колыштшо-шамычын чыла йодышыштлан раш вашмутым пуа. Тудо занятийыш ямдылалтын толеш, конспектым ышта да занятийым план почеш эртара.

Но тиддеч посна агитаций пашам начар ыштыше комсомолец-шамычат улыт. Теве Мигин, Ю. Сергеева нунылан поручитлыме пашашым огыт шукто, пашазе-шамыч коклаште умылтарымаш пашам йӧршеш огыт ыште. Массовый пашаште эн сай агитатор-шамычын примерыштым кумдан кучылтман.

В. А. Яковлев.

ОБОРОНОСПОСОБНОСТЬЫМ ЭШЕ УТЛАРАК ПЕӉГЫДЕМДЫШАШ ВЕРЧ

ВЛКСМ Маробкомын шукерте огыл эртыше кумышо пленумжо оборонный паша нерген XVIII партийный с'ездын да ВЛКСМ VIII пленумын решенийыштым шуктымо нерген вопросым обсудитлыш.

Осоавиахимовский организаций-шамыч XVIII партийный с'ездын решенийже негызеш шке пашаштым перестроитлаш тӱгалыныт. Кумда шемер масса коклаште военный пашам тунемаш интерес ятыр кугемын, осоавиахимовский организаций-шамыч ятыр кушкыныт, нуно шке членышт коклаште политико-воспитательный да оборонно-массовый пашам саемдаш пижыныт.

Туге гынат, осоавиахимовский организаций-шамычын пашаштышт пленум ятыр серьезный ситыдымаш-шамычым тӱжваке лукто.

Осоавиахимын организацийже-шамыч XVIII партс'ездын решенийжым да Сталин йолташын мудрый указанийжым начар шуктен шогат. Марийский АССР-ысе Осоавиахим Центральный Советын лушкыдын вуйлатымыже дене, ВЛКСМ Обком да райком-шамычын ситыдымын полшымышт дене осоавиахимын ятыр организацийлаштыже алят пеӈгыде дисциплина уке, организационный расхлябенностьым ликвидироватлен шуктымо огыл, военно-массовый пашам шындымаште кулешлык результатым шумо огыл. Еласал, Параньга, Сотнур, Роӈго райсовет шамыч пашам неудовлетворительно ыштат. Оршанка, Звенига, Морко райкомол-шамычын осоавиахимовский организаций-шамычлан поснак начар полшымыштым пленум палемдыш. Нине райкомол-шамычын секретарьышт Жарков, Кудрявцев да Сергеев йолташ-шамыч ВКП(б) XVIII с'ездын решенийжым шуктымашке комсомольский организацийым алят мобилизоватлен кертын огытыл.

ВЛКСМ Маробкомын кумышо пленумжо осоавиахим ден комсомольский организаций-шамычын пашаштышт чыла ситыдымашым пытараш да эл аралыме пашам решительно саемдаш кӱштен.

Вашке осоавиахим райсовет-шамычын пленумышт эртаралташ тӱгалыт. Нине пленумлаште комсомольский ден физкультурный актив-шамыч участвоватлаш тӱгалыт. Пленум-шамыч большевистский критика ден самокритикым кумдан шарыме негызеш чыла ситыдымаш-шамычым тӱжвак лукташышт, XVIII партс'ездын решенийжым тӱрыс шукташлан практический мероприятийым составитлашышт кӱлеш.

П е ӈ г ы д е дисциплина, осоавиахимовский организаций-шамычым организационно пеӈгыдемдымаш, Кумышо Сталинский Пятилетка лӱмеш социалистический соревнованийым шарымаш, политико-воспитательный ден оборонно-массовый пашам виянгдымаш—осоавиахимовский организаций-шамычын главный задачышт.

ВКП(б) XVIII с'ездын решенийже эл аралыме паша шотышто комсомольский руководитель ӱмбак да кажне комсомолец ӱмбак поснак кугу ответственностьым пышта. Комсомолец-шамычын да молодежын военный пашам тунемаш желанийышт да тыршымашышт пеш кугу. Комсомольский руководитель-шамыч тиде желанийым шотыш налын молодежым военный пашам тунемашке виктарен гына моштышт кӱлеш.

Кызыт чумыр советский молодежь Пашазе-Кресаньык Йошкар Армийыш да Военно-Морской Флотыш призыватлалташ ямдылалтеш. Райкомол-шамыч призывлан ямдылалтмаште молодежлан кугу полышым пушаш улыт.

„ПАТЫР“ КОЛХОЗЫН 10-шо ИДАЛЫК ЮБИЛЕЙЖЕ

5-ше июньышто „Патыр“ колхозым (Морко район) организоватлымылан лу ий темме юбилейым пайремлыме. Колхоз шкенжын лу ий жапыште кушмыжо ден пенгыдеммыжым итожитлен да ончыкылык корным палемден.

Юбилейыште Марийский АССР Верховный Совет депутат, кызыт ВКП(б) Моркинский райкомын первый секретарьже Гребнев йолташ, ВКП(б) райком гыч Алексеев, Райисполком гыч Бекешев йолташ-шамыч да печать представитель-шамыч участвоватленыт.

Тиде номер газетешна „Патыр“ колхозын лу ий жапыште кушмыжо нерген икмыняр выступлений-шамычым печетлена.

Снимкыште (шола гыч пурлашке): „Патыр“ колхозын лумышо идалык юбилейже кечын физкультурный кружокын демонстрацийже. Шолаште—колхозный молодежь каныш жапым культурно да веселан эртара.

МЕМНАН СЕҤЫМАШНА

Колхозышто мланде паша—эн тӱҥ лийын шога. Тиде шотышто ме тошто годсо гыч кугу сеҥымашым шуын улына. Агротехнический мероприятийым тӱрыс илышыш пуртен шогымо дене, шурно лектыш кум пыл пачаш кугемын. Единоличный озанлык улмо годым, ик гектар гыч 3—4 центнер деч утыжым нигунамат налме огыл. Ме кодшо ий игече сай огыл ыле гынат, кокла шот дене ик гектар гыч 10,15 центнер дене киндым нална. Тылеч посна чыла тӱрлӧ икияш культурынат лектышыже кугем толеш. Тидын дене колхозын куатше кушкеш. Трудодень почеш шуко кинде логалеш. Тиде ик фактак колхозын виянмыжым да колхозник-шамычын улан илышышт нерген раш ойла.

Колхоз ден колхозник-шамычын зажиточный илышышт нерген коммунистический партий да лично Сталин йолташ чот тыршат. Сталин йолташ колхоз-шамыч ончылан шушаш 3—4 ийыште кокла шот дене 12—13 центнер урожайность дене кажне ийын 8 миллиард пуд пырчым производитлымашке шуаш задачым шынден.

Ме тиде задачым илышыш пуртышаш верч кечын кучедал шогена.

Кызыт ме уборкылан виян ямылалтына.

„Патыр“ колхозын председательже—**Н. Михайлов.**

МТФ-ын пашаже

Колхозышто молочно-товарный фермын значенийже пеш кугу. Кодшо ий гына ме ферма деч 21.000 132 теҥге доходым налынна.

Фермыште чылаже 93 ушкал уло. Тужеч 33 лӱштымӧ ушкал, 60 презе. Ушкалын шӧр лектышыжым кӱзыктымӧ да презе-шамычым сай арален тӱрыс куштымылан, кодшо ий республиканский животноводческий совещанийыште мыйым да доярка Семенова В-рам 200 теҥге окса дене премироватлышт.

Ончыкшо МТФ-ын продуктивностьшым эше саемдена, молотняк-шамычым сайын ончен куштена.

МТФ заведующий— В. Никитин.

ПАШАНАМ ПЕРЕСТРОИТЛЕНА

Колхозышто комсомолец-шамыч примерный лийыт гын веле, нунын авторитетышт лиеш. Мемнан комсомолец-шамыч колхозышто чыла пашаштат примерым ончыктен шогат. А. Новиков, А. Яшканов, О. Алексеева, Н. Кольцов, В. Иванов, Краснова Вера да молат колхозын эн талe стахановецше улыт. Нуно кеч могай пашаштат нормым эреак 150—200 процент дене темен шогат. Кодшо теле сезонышто комсомолец-шамыч Новиков Алексей ден Яшканов Александр чодра ямдылыме дене республикыште рекордым шынденыт. Ик кечыште 110,67 кубометрым руэныт. Нуным республиканский почет онгаш пуртымо.

„ВКП(б) историй краткий курсын“ светыш лекмыжым ме куанен вашлийна. Кызыт Б. Кольцов, Н. Михайлов, Семенов, Никитин да молат индивидуально тунемыт. Тулеч посна общественный пашаште чот участвоватлена. Алексеева ден Михайлова производств деч кӱрылтде тракто-ристкалан тунемыт.

Колхозышто физкультурный пашам сай шынденна. Пырдыж газетна эре жапыште лектеш. Колхозышто ОСО ден СВБ организаций-шамычым организоватлыме. Но пашашт начарак кая. Ме ВЛКСМ ЦК VIII пленумын пунчалже почеш пашанам перестроитлена.

Комсомольский комитетын секретарьже—**И. Романов.**

ПЕЛЕДШЕ КОЛХОЗ

Азеҥер корем Аз'ял ялым кок ужашлан шелын, Шеҥыштӱр могырыш каен йомеш. Пел могырыштыжо кум урем тайыл почеш мунчалтен волшо гай койын кият. Кум уремын кум вере киймышт семывак, ожно Аз'ял ялысе шемер-шамыч посна-посна илешт. Тӧр мландыштымат шарпан гай шелын, пошкудыжо тудын мландыш шыже вончо манын, пӧрвя кӱжгыт йыраҥым ыштен курал ӱденыт. А ялысе кулак-шамыч—Казаков Василий, Новиков Ефим, Прокопьев Яков йорло еҥын вичкыж вержым кӱрлаш гына ваҥен коштыныт, йорлын уло-уке мландыжымат шкаланышт арендоватленыт.

Советский власть Аз'ял ялыште кулак тӱшкам лавран шӱкшак семын Азеҥер корем дене йоктарен колтыш. Чыла шемер калык ласкан, у юж дене шӱлалтыш... 1929 ийыште 21 озанлык ушнен колхозым организоватлышт. Но тунам кулак шамычын кодшышт але кидыштым ышт саке. Колхоз ваштареш тӱтан семын кулак агитаций кынеле, но шукеш огыл эр тӱтыра семын шалаталте.

„Патыр“ колхоз шочмылан лу ий эртыш. „Патыр“ кушко, патыреште. Ожно ойырлен кийыше урем-шамычым ӱмбач ончалат гын, кызыт икте-весе кидым пумо семын койын кият. Шӱ урем дене покшел урем коклаште колхоз имне-шамычлан конюшнийым ыштыме. Кӱшыл ял вуйышто школа, правлений да клуб кок уремым иктыш ушат. Урем велэ огыл, кызыт уло пасу ик шурно дене леведалтын, мардеж дене толкыналтеш. Шурно, шурно!

Ожно „ой колыштдымо“ мланде Аз'ял ялысе шемер-шамычым шагал пукшен. Кызыт урожай кажне ийын ешаралтеш. Кодшо ий ийгече сай огыл ыле гынат, ик гектар гыч 10,15 центнер киндым налме. Трудодень почеш пайлаш кок килоат пелэ дене кинде логалын. Тулеч посна оксамат пайлыме.

Колхозник-шамычын илышышт уланеш. Пашам честно ыштыше-шамыч шуко киндым налыт. Теве Иванов Максим кодшо ий шкетак 17 центнер киндым налын. Колхозник Новиков йолташ 35 центнерым налын. Николаев Степан, Егоров Никита шуко киндым да оксам налыныт. Тыште выл ен велэ, но тыгай примерым шуко ончыкташ лиеш. Тиде чылажат колхозник-шамычын улан илышыштым раш ончыкта.

Зажиточный илыш дене пырля культурат кушкеш. Колхозник-шамыч коклаште кызыт неграмотностьым пытарыме. Тыште учительница Чемоданова йолташ кодшо неграмотный-шамычым тений туныктен луктын. Кызыт колхозышто 9 еҥ малограмотный улыт. Чемоданова йолташ нунымат туныктен шукташ мутым пуэн. Колхозышто яра жапым культурно эртараш клуб, красный уголок уло. Тыште кином, спектаклым ончат, газетым, журналым лудыт. Тулеч посна кажне сурт шканышт газетым налын лудын шогат.

Колхозник-шамычын школьыш коштшаш шушо ныл йочашт тунемыт. Нуно изинекак тунемын, Советский элын полноценный пашаеҥже лийнешт. Кызыт тиде ялыште ятыр еҥ кугу школышто тунемыт. Теве Соловьев Дмитрий тений Марпединститутын литературный факультетшым тунем пытарэ, Павлов Яков учительский институтын первой курсшым тунем лектеш Тулеч посна средний школышто, педучилищыште ятыр еҥ тунемыт. Йошкар Армийыште боец, командир да старший лейтенант улыт. Колхоз ятыр стахановец-шамычым куштен. Шошо ага жапыште Ушков Григорий, Николаева Анисия, Иванов, Степанов, молат паша нормым 200 процентлан утла темен шогеныт.

Колхоз государство ончылно шке заданийжым эре честь дене шуктен шога. Тенийсе корно планым темыме велэ огыл, вес ийланат ятыр трудоденьым ыштыме. Тулеч посна финансовый, шыл, ӱй планым колхоз эре шке жапыштыже темен шога.

„Патыр“ колхоз тенийсе шошо агам сай качество дене да срокышто эртарыш. Ӱдымӧ мландым тӧрыс, торф, тӱрлӧ минеральный ӱяндыш дене ӱяндыме, сай сортироватлен, туто пырчым ӱдымӧ. Колхозышто стахановский звеном организоватлыме. Комсомолец-шамыч колхозышто паша дисциплина верч, культура верч кучедалыт да моло-шамычлан примерым ончыктен шогат.

Колхозник-шамыч культурный да зажиточный илыш дене илат. Вот молан колхозын лумышо идалыкше кечын, кажне колхозник коммунистический партий да Сталин йолташлан таум каласа.

Мир. Большаков.

СССР Верховный Советын Кумышо сессийже мом решитлен

1939 ийлан СССР-ын государственный бюджетше

СССР Верховный Советын кумышо сессийже 1939 ийлан СССР-н государственный бюджетшым утвердитлен.

Мемнан государствын бюджетше СССР калык озанлыкын пеш кугун кушмыжым сайын ончыкта. СССР-ын бюджетше кок сталинский пятилетка ийлаште 20 гана утла кушкын. Первой пятилетка жапыште элыштына накопитлыме да бюджет гоч калык озанлыкым финансироватлаш гына 53 миллиард тенгем колтымо, а кокымшо пятилеткыште—183 миллиард тенге утла.

Советский тенген крах-ше нерген шукерте огыл гына проповедоватлыше буржуазный экономист-шамыч пеш кугун йонылыш лийыч. Советский окса дене ме шӱдӧ да тӱжем дене у фабрика, завод, электростанций, МТС, совхоз, школа, больница, тулеч молымат строитлена да ончыкыжат строитлаш тӱҥалына; машина-шамычым, сатум ыштен луктына да ончыкыжат лукташ тӱҥалына; калык потребленийым нӧлталаш, оборонным пеҥгыдемдаш тӱҥалына. Советский тенге огыл, а буржуазный эл-шамычын валютышт обесценитлалтын, вунын кокла гыч поснак вооруженийым орышыла виянгдаш тӧчымышт дене вимогай пределымат огыт шинче. Советский тенге—тӱняште эн прочный.

Верховный Советын сессийже СССР бюджетын доходный ужашыжым 156 миллиард 97 миллион 829 тӱжем тенгем утвердитлен—кодшо ий деч 28,5 миллиард тенгелан утларак. Тиде тоже мемнан социалистический озанлыкын ончыко каймыжым ончыкта.

Государственный бюджетын расходшылан 155 миллиард 447 миллион 829 тӱжем тенгем утвердитлыме. Тиде шот дене бюджетын доходшо расходым 650 миллион тенгелан превышатла.

Капиталистический эл-шамычын бюджетлаштышт эт тӱҥ доход-шамыч налог-шамыч гыч составитлалтыт. Тиде налог-шамыч населений ӱмбак пеш нелын возыт. Мемнан бюджетыште населений деч погымо налог пеш шагал ужашым веле заниматла—бюджетын чыла суммыж гыч 4 процент деч изиш гына утларак. СССР бюджет доходын главный источникше—кажне ийын 10 миллиард дене продуктым да сатум лукшо социалистический предприятий-шамычын доходышт гыч. Тенийсе ийыште государственный предприятий-шамычын оборот гыч да отчислений гыч государствын кассышкыже 110 миллиард тенге налог пурышаш.

Государственный доходын моло ужашыже массовый заем-шамыч деч (5 миллиардат 850 миллион тенге), государственный социальный страхований средства деч (7 миллиард тенге утла), МТС-шамычын доходышт деч (2,3 миллиард тенге) да моло поступлений деч складыватлалтеш.

1939 ийлан СССР-н бюджетше, XVIII партс'ездын советский калык ончылан, 10—15 ийлашке экономический шотышто главный капиталистический эл-шамычым поктен шуын ончылтен каяш шындыме задачыже дене тӱрыс келшышын ыштылтын.

Тиде пеш кӱлешан задачым решитлашлан „мемнан социалистический промышленностьнам чыла йӧн дене ат кумдаҥдышашлан серьезный капитальный вложенийым ышташ" кӱлеш манын Сталин йолташ партс'ездыште ончыктен. 1939 ийыште элын калык озанлыкшым виянгдашлан у бюджет почеш 59 миллиард тенге утла колталтеш.

Партий с'ездын указанийже дене келшышын ял озанлыкым умбакыже виянгдышашлан, тудын продуктивностьшым нӧлтышашлан, механизацийжым виянгдышашлан да тулеч молыланат союзный бюджет гыч 12 миллиард тенге утла кая.

Населенийын культуржо да благосостоянийже кушмо нерген мемнан дене, СССР-ыште правительствын заботыжо гай тӱнян ик элыштыжат лийын огыл да уке. Царский Российын бюджетше почеш просвещенийлан идалыклан 12 миллион тенге колталтын. СССР-ын бюджетше почеш 1939 ийыште калык просвещенийлан 21 миллиард тенге утла, здравоохранийлан 8,8 миллиард тенге, социальный обеспеченийлан 2,3 миллиард тенге, шуко шочшан ава-шамычлан государственный пособийым пуашлан 1 миллиард тенге кая.

Союзный, республиканский да местный бюджет дене, тыгак социальный страхованийын бюджетше дене чылаже тений социально-культурный мероприятийлан 38,5 миллиард тенге кучылталтеш.

1939 ийысе бюджетыште элым аралыме пашалан расходым 40 миллиардат 885 миллион тенге марте кӱзыкташ (кодшо ийсе деч 17,7 миллиард тенге утларак) Совнаркомын предложенийжым СССР Верховный Советын депутатше-шамыч—советский калыкын избранникше-шамыч— кугу нӧлталтмаш да единодушие дене вашлийыныт. Мемнан куатле Йошкар Армийым да Военно-Морской Флотым умбакыже пеҥгыдемдымашым шуко национальностян чыла советский калык одобритла. Фашистский агрессор-шамыч пусть шинчен лийыншт: нунын ударыштлан ме социализм элын вооруженный вийжын уло куатше дене двойной да тройной ударым пуаш ямде улына.

Бюджетым шуктымаш финансовый орган-шамычын гына пашашт веле огыл. Строгий финансовый дисциплина, материал-шамычым экономитлымаш, себестоимостьым волтымаш, социалистический собственность дек бережно относитлымаш, йоммаш ваштареш кучедалмаш, уто расходым недопуститлымаш—тиде кеч кушто лийже, учреждениеыште, заводышто але колхозышто—чылажат государственный бюджетым успешно шукташ, тидын дене элын общенародный озанлыкшым пеҥгыдемдаш, мемнан родинан могуществыжым пеҥгылемдаш полшышаш.

Строительство дене общесоюзный наркоматым образоватлымаш

СССР Верховный Советын кумышо сессийже строительство паша дене общесоюзный Калык комиссариатым создатлаш решенийым принимитлен.

СССР калык комиссар-шамыч Совет председателын заместительже А. И. Микоян йолташ сессийыште шке докладыштыже тыгай калык комиссариатым создатлаш кӱлешым пеш сайын обосноватлыш.

Советский Союз ончылно задача шога—экономически шотышто утларак развитый капиталистический эл-шамычым поктен шуаш да ончылтен каяш. Вот молан мемнан дене фабрика, завод, шахта, рудник, электростанций, нефтяной промысел да моло предприятий-шамыч ий гыч ийыш эре шуко да шуко строитлалтыт.

Молотов йолташын докладше почеш резолюцийыште кумышо пятилеткыште капитальный затратын об'емжо 192 миллиард тенгеш шуэш манын XVIII партийный с'езд определитлен. Тиде цифрын могай кугу улмыжым умлашлан тидым каласаш гынат сита: тиде цифра первой ден кокымшо пятилетка-шамычыште кучылтмо цифр деч ятыр кугу.

Тӱняште ик капиталистический элат—даже эн куат—строительствын тыгай кӱкшӧ темпшым нигунамат шинчен огыл.

Нылымше ден визымше пятилеткылаште строительствын размахше эшеат грандиозный лийыт, тидлан сомнений лийын ок керт. Экономика шотышто главный капиталистический эл-шамычым поктен шуаш 10—15 ий жап кӱлеш манын Сталин йолташ ойлен. Мемнан элыште чыла тӱрлӧ продуктым утыж дене ышташлан большевистский партий у строительствылан кугу планым намечатла.

Пытартыш жап мартен тыгай положений ыле: народный комиссариат-шамыч действующий предприятийын пашаже да у предприятий-шамыч ыштымашымат ик жапыштак вуйлатеныт. Промышленный предприятий наркомат-шамычын пашашт кугу да разнообразный улыт: нунылан фабрика ден заводын пашаштым чарныде саемден шогаш, пашам организоватлымаш да технологический процесс дене вуйлаташ, сай продукций верч да брак ваштареш кучедалаш, производствышто у метод внедритлымашым, у типан продукций-шамыч освоитлымашым шарен шогаш.

Предприятий строительство—тиде пашан кугу отрасльже; тудо особый шинчымашым да особый вниманийым требоватла; тудо наркомат-шамычын руководительыштым основной деч—промышленностьым оперативно вуйлатымаш деч отвлекатла.

Строительство дене Народный комиссариатым ыштымаш наркомат-шамычым нунын вниманийышт дене вийыштым тӱрлӧ вере шалатлымаш деч утара да тиде вийым, вниманийым промышленность дене вуйлатымашке кусараш полша.

У наркомат тидлан веле огыл кӱлеш. Нунын ончылно—тӱрлӧ вере распылитлыме строительный организаций ден кадр-шамычым иктеш чумыраш, строительный пашам тӱҥ шотыштак саемдаш, тушко у техникым внедритлаш, предприятий-шамыч строительство темпым ускоритлаш, стройкын стоимостьшым шулдешташ кугу да важный задача-шамыч шогат. Пале, промышленность дене вуйлатымашым саемдашлан Наркомтяжпромым 6 наркоматлан разукрупнитлыме ыле, оборонный промышленность Наркоматым—4 наркоматлан, Наркомпищпромым—3-лан, Наркомлегпромым—2-лан да Наркоммашым 3 наркоматлан разукрупнитлыме. Наркомат шамыч дене пырля строительный организаций-шамычат шукемыныт, нунылан загрузка шагалемын, южо вереже уто аппарат-шамычым содержатлаш расход кугемын, строительный пашан стоимостьшо кушкын.

Тыгеат лиеш, ик олаштак тӱрлӧ наркомат шамычын шуко строительный организацийышт лийыт, нунын кокла гыч южыжо тӱрыснек загружен огыт лий. Микоян йолташ примерлан Свердловск олам конден, кызыт тушто 15 строительный трест да 11 строительный контора уло, нунын кокла гыч южыжо трестын положенийже семынак пашам ыштат. Тыште 5—6 трестат сита ыле. Канцелярийлаште мыняр уто еҥ-шамыч арам шинчылтыт да тыге строительствылан расходым кугемдат. Мыняр шергакан инженер-шамыч трестын аппаратыштыже шинчен эртарат, если нуно строительный площадкыште лийыт ыле гын, кугу пайдам кондат ыле!

Строительный организаций-шамычым раздробитлымаш моло тӱрлӧ несуразицийышкат шукта. Иктаж могай изи олаште стройка пыта гын, наркомат чыла строительный механизмым да тыгак еҥ-шамычым у верышке кусара, тиде жапыште тудо олаштак строительствым тӱҥалше вес наркомат мӱндырчын еҥым да строительный механизм-шамычым конда, тыге механизмым, кадр-шамычым да материал-шамычым арамеш мӧҥгеш-оньыш кусаркалмаш лиеда. Чыланжак у площадкыш ынешт кай, тышеч кадр-шамыч шагалеммаш лектеш; вес пашашке устроитлалташлан строитель-шамыч вес квалификацийым налыт. Тидын дене стройка-шамыч опытный, палыше еҥ-шамычым йомдарат.

Строительство дене Наркомат тиде ситыдымаш-шамычым чыла кораҥда. Тудо раздробленный трест ден конторым иктеш уша, кадр-шамычым иктыш пога да нунын текучестьым пытара, строитель-шамычын квалификацийыштым кӱлеш кӱкшытыш нӧлтен кертеш.

Промышленный строительствым ик наркомат кидыш ушымаш моло выгодым налаш йӧным ышта. Чӱчкыдынак тыге лиеш: ик наркоматын стройкыштыжо цемент утыж дене лиеш, но чодра материал, але кӱртньӧ конструкций-шамыч огыт сите, а тиде жапыште вес наркоматын стройкыштыжо цемент уке, тудын олмеш кызытсе жаплан утыж дене кӱртньӧ конструкций-шамыч улыт.

Строительство дене Наркомат материал-шамычлан использоватлыде киашышт ок пу, тудо нуным туге использоватлаш тӱҥалеш, тидыже стройкам снабжатлымашым вигак нӧлталеш, материал-шамычым правильно кучылташ полша.

Шукерте огыл строительный материал производитлыме Народный комиссариатым организоватлыме, тиде строительство дене Наркоматын пашажым куштылемда. Стройматериал-шамычым производитлымаш дене наркомат деталь-шамыч ден конструкций ыштыме производствым ходыш колта, тиде скоростной строительствын кумдан шараш полша, кудылан партий кугу значенийым придаватла.

(Мучашыже 4-ше стр.)

97

ЗАМЕНЫМ ЭРТАРЫМАШ САЙ РЕЗУЛЬТАТЫМ ПУЭН

Але марте Кужеверский районный комсомольский организацийыште комсомольский озанлык начар состоянийыште ыле, комсомолец-шамыч нерген точный данный-шамыч, вес организацийыште пашам ыштыше комсомолец-шамычын личный да учетный карточкышт уке ыле.

Комсомольский билет-шамычым 1938 ийысе образецан билет дене заменитлымаш исторический событий лийме жапыште ВКП(б) XVIII с'езд материал-шамыч светыш лекме жапыште эртен. Комсомольский организаций-шамыч, Сталин йолташын партийный с'ездыште ыштыме исторический докладше дене вооружитлалтын, комсомольский документ-шамычым заменитлаш чыла шотыштат тӱрыс ямдылалтын мийышт. Комсомолец-шамыч кугу куанымаш ден у образецан ВЛКСМ билетым налаш вученыт.

Комсомольский документ-шамычым заменитлыме жапыште 93 еҥым угыч ВЛКСМ радамыш пуртымо, нунын кокла гыч 56 еҥ колхозный производствын эн сай стахановецше-шамыч улыт. 13 комсомолецым ВКП(б) кандидатыш рекомендоватлыме. „Волгыдо“ колхозышто 2 комсомолец веле ыле гын, кызыт 11 комсомолец уло. Кызыт районышто 775 еҥ у комсомольский билетым налыныт.

Заменым эртарымаш производственный пашам саемдымаш дене сочетатлалтын. „Волгыдо“ колхоз пеленсе первичный комсомольский организацийыште тиде жапыште ятыр стахановец-шамыч кушкыныт. XVIII партс'ездын исторический решенийжешамычым келгын изучатлен, комсомолец-шамыч А. Р. Иванова, Е. И. Кузнецова, С. Ш. Петрова, Е. М. Иванов да молат паша нормым кок-кум пачаш эртарен теменыт. Шошо ага жапыште 11 номер пырдыж газетым луктыныт да кечым коден боевой листокым луктыныт. Иванов йолташын бригадыже колхозын переходящий Йошкар Знамям налын.

ВЛКСМ райкомын учетчикше— М. И. Хорошавин.

Тунеммаште полыш кӱлеш

Кузнецовский неполный средний школышто тунемше-шамыч (У-Тор'ял район) партий историйым келгын изучатлат. Теве В. М. Ибраев, Вязькова Нина, А. А. Глушков эн сай тунем шогат. Нуно эн первояк посна главам лудын лектыт, вара тудлан келшыше газетный материалым кучылтыт. Сайын лудын умлен налмекышт конспектым ыштат. Ниве йолташ-шамыч 3 главам изучатлат.

Кузнецовский ял совет мучко партий историйым изучатлаш шонышо ятыр улыт, но вуналан полыш уке, лекций, консультаций шагал лиеда. Тиде пашаште ВЛКСМ У-Тор'ял райкомлан полшашыже кӱлеш.

П. Н. Веденькин.

СТРОИТЕЛЬСТВО ДЕНЕ ОБЩЕСОЮЗНЫЙ НАРКОМАТЫМ ОБРАЗОВАТЛЫМАШ

МУЧАШ

Мемнан эл строитель-шамычым механизм-шамычын кугу паркышт дене воорyжатлен. Кокымшо пятилеткыште строительный механизм-шамыч ценностный выражений дене (200 миллион гыч 1 миллиард марте) вич ганалан кушкын. Механизм-шамыч чылаж годымак тӱрыснек огыт использоватлалт; эн утларак нылэ да айдем трудым кучылтмаште неблагодарный процессым ситыдымын механизироватлыме. Строительство дене Наркомат тиде ситыдымашымат ликвидироватлышаш, строительный пашан механизацийже решительно очныко колтымо лийже да социалистический государствылан кузе гыват пайдам шукырак пужо.

Строительство дене Наркомат да чыла строитель-шамыч очнылно важный задача-шамыч шогат—паша производительностым нӧлталмаш, строительный пашан стоимостьым шулдештымаш, уто паша вийым освободитлалтмаш, строительствын темпыжым ускоритлымаш да тудын качествыжым саемдымаш.

Строительство дене Наркомат элыште чыла строительствым решительно охватитлен ок керт да охватитлышашат огыл. Тудо у фабрика ден завод-шамычым да тудын дене связанный жилищым, культурно-бытовой учреждений-шамычым ышташ призван. Тиде кугу задача. Строительство дене Наркоматым ыштымаш „лу дене да шӱдӧ дене советский фабрика ден заводшамычым ыштыше пашазе-шамычлан, инженерно технический пашаеҥ-шамычлан ыштыме успех-шамычым шукемдаш, улшо ситыдымаш-шамычым пытараш да тыге строительный индустрийым калыкын передовой отраслыш кыже савыраш да кумышо пятилеткыште промышленностьын грандиозный планжым успешно темымашым обеспечитлаш возможностьым пуа“ (Микоян).

ГОРЬКОВСКИЙ АНТИРЕЛИГИОЗНЫЙ ТЕАТРЫН ГАСТРОЛЬЖО-ШАМЫЧ ВАШЕШ

Безбожник-шамыч республиканский Советын инициативыже почеш Марийский республикыш Горьковский антирелигиозный театр ӱжалтын. Театр шке пашажым 16 июнь гыч Юрино пашазе поселкеш тӱҥалеш, туштo А. Н. Глебовын „Марево“ да Персонов ден Добржинскийын 5 действиян „Галлилей“ постановкым ончыктат.

18, 19 да 20 июнь кечылаште театр Козмодемьянск олаште ончыкташ тӱҥалеш, туштат тыгайымак да Островскийын „Без вины виноватые“ художественный постановым шындат.

22 июнь гыч тиде театр Йошкар-Олашке толеш, тыште вич художественный постановкым—„Марево“, „Чей друг“, „Галлилей“, „Без вины виноватые“ да „Мелкие козыри“—ончыктат.

Тиде театрын пашажлан кугу значенийым придаватлаш кӱлеш. Горьковский антирелигиозный театр, шке творческий вийжым ончыктен, Марийский республикыште антирелигиозный воспитаний пашаште кугу рольым модаш тӱҥалеш.

Кас постановка-шамыч деч посна, СВБ республиканский совет тунемше школьник-шамычлан икмыняр постановкым кечывалым организоватла да „Галлилей“ (Великий Еретик) классический — исторический постановкым ончыкта.

Партийно-комсомольский, профсоюзный да общественный организаций-шамыч, да СВБ ячейка-шамычлан Горьковский антирелигиозный театрын художественный постановка-шамычым тӱшкан ончымаш организоватлышаш улыт.

Театрын художественный руководительже—режиссер П. Ф. Леман, художественный консультант режиссер П. В. Юдин. Труппын составыште 25 еҥ.

Йолташ-шамыч, антирелигиозный театрын постановкыжо-шамычым тӱшкан ончымашым организоватлена!

К. Радайкин.

95 У МЕДРАБОТНИК

Юринский медицинский школышто госэкзамен успешно эрта. Студент-шамыч госэкзаменыште сай результатым ончыктат. Тений Юринский медицинский школа республиклан 95 у медработникым пуа.

Н. Захаров.

Иностранный телеграмма-шамыч

Фашистский варварство

Парижыште лекше „Дейче фольксцейтунг“ газета Бухенвальд (Германия) концлагерьыште шукерте огыл лийше тыгай фактшамыч нерген увертара.

Венский областной судын бывший вицепредседательжым, заключенный Осиом пытарашлан, фашист-шамыч лунчыргышо заключенный ден палачын помощникше коклаште „поединкым“ организоватленыт. Нуно икте весыжым шӱргӧ гыч кырен иктажшын противникшым сеҥымешке коктынат „икгай оружий дене“, вес семын манаш гын мушкындо дене кредалшаш улыт улмаш.

Изиш ӧрдыштырак,—воза газета,—площадькым авырен, штурмовик-шамыч шогеныт... Палачын помощникше куатле мушкындыжо дене вашке „победительыш“ лектын. Мландыште вӱр вузыкын савырныше шӱрган, лектын вочшо пӱан, тарванылде „побежденный“ киен. Вес кечын эрдене гына Осиом госпитальыш вангаеныт, туштo тудо вашке колен.

Фашистский лагерьыште шуко годым коваште йымак впрыскиваний ышталтеш; тидым заключенныйлан кеч могай амал дене да лавыран шприц дене ыштылыт. Тидын дене вашке вӱр заражений лиеш, а соответствующий „эмлымаш“ дене—колымаш. Тиде метод денак 70 ияш Бенда, Керидо издательствын экспедиторжо, да бывший венский адвокат, доктор Энглер, ик германский газетын бывший редакторжо, шоҥго Бела Фельзенбург, тыгай укол-деч вара кид деч посна кодын.

Антифашист-шамыч дене расправым ышташлан, фашист-шамыч концлагерьыште заключенный коклаште бунтым, недовольствым чӱчкылнак провоцироватлат.

Тыгай случай Бухенвальдыште улшо концлагерьыш кайше поездыште шукерте огыл лийын.

Ик вагонышто, пуйто „ойым колыштдымылан концлагерьыш колтымо“ штурмовик-шамыч да кок антифашист - австрийский адвокат-шамыч Штерн ден Луненфельд лийыныт. Штурмовик-шамыч провокационный цель дене шумым луктыныт. Кычкырме йӱкым колын охрана куржын толыныт, вагон гыч адвокат-шамычым луктын, тушанак нуным лӱен пуштын.

Фашистский эллаште

Базельский „Националь цейтунг“ тыге увертара: Франкон правительствыже уло населенийым обязатлен, чтобы арнялан икана обед ик блюда гыч гына лийже.

Тиде мероприятийым германский фашист-шамыч деч налме. Пале, германский фашист-шамыч шкеныштын озанлыкым военный ладыш перестроитлен, населенийын потреблениижым чот сократитленыт. Продовольственный кризис гыч кеч кузе гынат лекташ тыршышышт дене фашист-шамыч воздержаний нерген демагогический пропагандым шареныт да шкеныштын дене Германийыште, адак оккупирозанный территорийлаште „Ейнтопфэоннтаг“ манмым вводитленыт (вес семын манаш гын, рушарня еда обед ик блюда гыч).

„Динамо“ команда первый верыш лектын

6 июньышто „Медик“ стадионеш республикысе эн виян футбольный команда-шамыч „Динамо“ ден „Спартак“ вашлийыч. Тиде—Йошкар-Олаште футбол дене первенстволан пытартыш гана модмаш ыле.

Кок командыжге виян модыныт. Динамовец-шамыч пеш чаплын пасоватлыыт, но мячым капка дек шуктымек я ӧрдыжкӧ, я кушкыкыме дене первый таймыште спартаковец-шамычын капкашкышт ик мячым гына пуртышт. Спартаковец-шамыч 2 мячым почела пуртышт. Первый тайм 2:1 счет дене пытыш.

Кокымшо таймыште спартаковец-шамыч „Динамо“ капкаш адак ик мячым пуртышт, динамовец-шамычат счетым тӧрлышт. Тыге модыш 3:3 счет дене пытыш.

Йошкар-Олаште футбол дене первенстволан модмаште кок командыжге кок сеҥымаш гыч да кок ничья гыч иметлат. Но „Динамо“ команда, пуртымо мяч количествым шотлыма гыч, ончыло шога. Садлан кӧра тудлан оласе чемпион лӱмым да РСФСР кубоклан модмаште участвоватлаш правам пуымо.

В. Яковлев.

Оборонный значоклан нормым сдатлат

„Нур-Сола“ колхоз пеленсе комсомольский организаций (Звенига район) оборонный пашам сай шынден. ПВХО ден ГСО значок-шамычлан нормым сдатлаш посна кружокым организоватлыме. Кызыт 28 колхозник ГСО значоклан нормым сдатленыт.

Степанов.

Отв. редактор— К. А. ЛЕНСКИЙ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж. комната №70, телефон № 90.
Упол. Главлита Мар. АССР А—505. г. Йошкар-Ола, 1 типография Маргосиздата.